

סוגיות בדף היומי

עירובין ו. "כיצד מערבין דרך רשות הרבים"

צדדים להקל: דאין רשות הרבים בימינו.

כיושב בביתו (הגר"י מקוטנא בשו"ת ישועות מלכו סי' כו-כז, שו"ת מהרש"ם ח"א סי' קס"ב, שו"ת משנה הלכות ח"ו סי' פז-פט, ח"ז סי' ס-סב, ח"ח סי' עה).
ג. יש לדון שאולי לא נקרא היום כלל רה"ר שהרבים בוקעים בו, שהרי נעצרים ע"י רמזורים ושוטרים וכדומה, ובידי אנשי החוק לעצור את התנועה בכל עת, וגם לא לתת לאנשים לעבור, ולא חשיב לרבים שיכולים לנוע כאוות נפשם, וגם לא נותנים להניח שם חפצים ככל שירצו, ויש רשות לממשלה ולעיריה לעשות בכביש שינויים כרצונה ככל העולה על רוחה. (שו"ת משנה הלכות ח"ו סי' פו-פח, ח"ז סי' ס-סב, ח"ח סי' עז-עח, פא-פט, ושם בשם הגר"י הלבשרטאם מצאנז-קלויזנבורג).

מישרים ח"א סי' ב'). ו. אם עמוד העירוב עקום מעט, הוי החוט כאילו מונח ע"ג ה' טפחים התחתונים של העמוד, ולא הוי כצוה"פ (הגר"י קנייבסקי במכתבו משנה הלכות ח"ח סי' צ' בשם החזו"א).

ז. בכל מקום מצויים גוים ומחללי שבתות שאינם מאמינים בעירוב, ויש לשכור מהם רשות כמבואר בש"ס ובפוסקים (עי' להלן פ"ו, ובטור שו"ע סי' שפ"ב-שפ"ה), והמתירים סומכים על רשות מהעיריה או מהמשטרה, ויש לפקפק על זה דהרי וודאי שאין להם שום כח בדירות פרטיות. ומה שלפעמים יש להם כח לזה, כגון בשעת חירום או מלחמה - אין כל זה בתורת שליטה וקניין על הבית, רק הוא שליטה על הגבירא שכופין אותו להרשות להם להכנס. (הגר"י קנייבסקי במכתבו בשו"ת משנה הלכות ח"ח סי' צ').

ח. כמעט הוחזק שהעירוב מצוי להתקלקל ולהקרקע, שהרי בכל שבוע הולך המשגיח של העירוב עם נו"כ שנושא חבילת עצים וחוטי מתכות וכו', ותמיד עושה תיקונים [וגם הפת שהניחו עירוב מצוי שתתקלקל והציבור לא ידע כל זאת] (הגר"י קנייבסקי במכתבו בשו"ת משנה הלכות ח"ח סי' צ', ועי' היטב בדברי החזו"א ב'אמונה וביטחון' [נדפס גם בסוף חזו"א טהרות] פ"ד סוס"י יח שכתב: ונושא משא בשבת בהגררו אחר האומרים שהעיר הזאת מתוקנת, ועל הרוב יש בזה מכשולים. עכ"ל).

[יוסף דעת]

א. כל הרחובות בזה"ז אינם מפולשים מקצה העיר לקצהו השני, שהרי כל הכבישים מתעגלים ופונים ימינה ושמאלה, וגם נגמרים באיזה שהוא מקום עם כותל מולם. ואף אם תמצא רחוב ישר כסרגל שמפולש מקצה העיר לקצהו, הרי עכ"פ חוצים עליו כמה וכמה רחובות כהנ"ל שהם כרמלית, וממילא גם הרחוב הגדול נחלק וכבר אינו רשות הרבים מדאורייתא. (חזון איש סי' ק"ז [מג או' ה-ז, מאמר הגר"ח פ' שיינברג בקובץ 'אוריתא' [נתניה, ח"ז עמ' נ"ו]).

ב. לשיטת האומרים דרה"ר רק אם עוברים שישים ריבוא, "א דהיום אין כזה מקום בעולם, דאף אם עוברים שם - זהו במכוניות, שהם כלים המוקפים במחיצות וזהו רה"י בפנ"ע, ואינם נחשבים כאנשים הבוקעים ברה"ר אלא

צדדים להחמיר: שקיים רה"ר בימינו

א.ב. דעת הרבה אחרונים שהשו"ע פסק להחמיר שכל שרחב ט"ז אמה נחשב רה"ר, ובצירוף דעת הראשונים שסוברים שגם לסוברים שאינו רה"ר אלא בבוקעים שישים ריבוא - זהו דווקא בדרך שאינה כבושה לרבים, אבל כל שיש דרך כבושה לרבים אין צריך שישים ריבוא לכו"ע ונקרא רה"ר. ועוד שיש"א דמה שהצריכו שישים ריבוא - סגי בהא שמוכן בזמן בין הזמנים שיעברו שם שישים ריבוא אין צריך שיעברו שם בפועל. וא"כ רוב הרחובות שלנו כולל רוחב המדרכות משני הצדדים, רחבם למעלה מ-ט"ז אמה.

ג. אף אם נאמר שאין היום שישים ריבוא בוקעים בשום כביש במשך היום, יש צדדים דסגי בעיר שיש בה עצמה שישים ריבוא אדם, אפי' שאינם בוקעים באותה רחוב (שו"ת אחיעזר ח"ד סי' ח', ושכן החליט יחד עם החזו"א, ולכאורה כן מדויק לשון רש"י 'עיר שמצויין בה שישים ריבוא' וגבי ירושלים 'ויש בה דריסת רגל שישים ריבוא').

ד. כיום ברוב המקומות עושים את צורות הפתח עם מרחק של יותר מ' אמות בין עמוד לעמוד, והוי צורת הפתח יותר מ' אמות - שנחלקו הראשונים אי מהני בחצר ואי מהני כשבהיקף הכללי פרוץ מרובה על העומד (עי' הסוגיא להלן דף יא:).

ה. בכל עיר יש הרבה מקומות זרועים יותר מבית סאתיים, ומפורש בגמ' ופוסקים דמבטל העירוב (הגר"י במכתבו בשו"ת משנה הלכות ח"ח סי' צ' וע"ע שו"ת דובב

אר"י אמר שמואל: בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטילת ידים, יצתה בת קול ואמרה: "בני אם חכם לבך גם אני" וכו'. אמר עולא אר"א: בתחילה היתה תורה דומה לכפיפה שאין לה אזניים, עד שבא שלמה ועשה לה אזניים (גמ' להלן כ"א:).

עירובין ח. "דאמר רב וספ...אמר רבה"

בגמרא להלן משמע לכאורה דרבה פליג על רב יוסף. יש שפסקו כרב יוסף [המאירי, רשב"א], ויש שפסקו כרבה [רמב"ם פ"ד מהל' שבת ה"ו וה"ח, רא"ש, טוש"ע סי' שסה סע' ג'], וי"א דרבה כלל לא חולק על רב יוסף אלא רק בא

עירובין ח. "מבוי שצדו אחד כלה לים וצדו אחד כלה לאשפה"

יש מפרשים שהוא מבוי רגיל, שראשו יוצא מרשות הרבים וסופו סתום, אלא שבצידי אורכו - במקום כתלים היו מצד אחד ים ומצד השני אשפה, ולפ"ז צריך קורה בראשו [רש"י, ריטב"א, ריב"ש סי' תה].

עירובין י. "ואצבעיים...ואצבע ושליש...ואצבעיים ושני שלישים ריוח באמצע"

קשה למה לא אמרין בכל הני 'לבוד', והרי הם פחות משלשה טפחים! ותיצרו בזה כמה תירוצים:

א. הלכה למשה מסיני דלא אמרין 'לבוד' לגבי טומאה [תוס']. ב. בפחות מטפח בדין שיועיל לבוד, אלא שאני הכא דלא אמרין לבוד בכלים מיטלטלין, אלא רק בקבוע בקרקע [רשב"א, ריטב"א]. ג. דבר העומד להיות פתוח לעולם לא שייך בו לבוד [ריטב"א, וע"ש בכור לזהב, וכתב הרה"ג